

cse Sarafjan már nem ismeretlen a magyar zenekedvelők számára. 2004 tavaszán egy dudukra (örmény népi fúvóshangszer) és zongorás trióra írott művét (A nap, a bor és az idő szele) hallhattuk ugyanott, a híres dudukművész, *Gevorg Dabaghjan* előadásában. A kortárs örmény zeneszerzők műveit akkor is Lá-zár Eszter szerkesztőnek köszönhetően, az ő válogatásában ismerhettük meg. 2005 januárjában, a Magyar Zeneművészeti Társaság által szervezett Minifesztiválon ismét megszólalt egy Sarafjan-alkotás (A felsejülő kamancsa), melynek egyik előadójaként maga a szerző is ellátogatott hazánkba.

A mostani estén Vacse Sarafjan *Offertorium* című, klarinét-szólóra, fúvós- és ütős hangszerekre, vonós kamaraegyüttesre és zongorára írott művét hallhattuk. Az offertorium a gregorián énekművészet csúcspontját jelentő műfaj, a szó annyit tesz: „felajánlás”. Az örmény nyelvben a valakinek tiszteletére történő eseményeket jelöljük a növirvac szóval, melynek latin megfelelője: offertorium. A mélyen vallásos zeneszerző ezt a két jelentésárnyalatot ötvözte címadásában, amely beilleszkedik a szerző utóbbi évben követett latin címadási gyakorlatába. Jelen művét is a szerző a *Canticum Armenum* (Örmény Ének) című ciklus egyik darabjának szánja. A ciklus első darabját (*Canticum Gratosum*) 2005 őszén mutatták be New Yorkban.

Vacse Sarafjan *Offertorium* című művét a hangverseny leggazdagabb és legtisztább áhítatot kifejező alkotásának találtam. A zenei alkotás nem hagyja lankadni a hallgató figyelmét: egy többrészes, több szereplős előkészítő rész után érkezünk el a mű csúcspontjához, amely erejével, egyszerű fenségével és harmóniáival magával ragadja a hallgatót. Ezután lírai rész és mesterien megkomponált, elhalkuló, de nyitva maradó zárás következik. Vacse Sarafjan műve érzelmi-lírikus vallomás a Bartók iránti őszinte odaadásról és zenéjének egyetemes és örök jelentőségéről.

* * *

Jakabffy Tamás

Pünkösd küszöbén

Mi tagadás, a pünkösd ünnepének igazi tartalma és értelme még keresztények számára is kevésbé „fogható”, mint a két központi egyházi ünnepünké: a húsvété és a karácsonyé. Bár a hagyományos egyház és az egyházi közösségek mindenképp pirosbetűsként tartják számon a pünkösdt, a köztudatban érezhetően egyre homályosodik a jelentése, a népi „paraliturgiák” emléke hovatovább túlnövi, és vidékünkön, lássuk be, mindinkább a pünkösd-szombati csíksomlyói búcsújárással kapcsolódik össze, amely igen lazán kötődik a pünkösdi üzenet élményéhez és teologikumához - hiszen a hivatalos egyházi törekvések dacára is jószerével a nemzeti identitás szimbolikus megnyilatkozása, az unitáriusok részéről váltig sérelmezten a Tolvajos-tetői csetepaté emléknapja, illetve sajátos somlyói-ferences Mária-ünnep.

Ezért talán nem fölösleges belepillantánunk a pünkösd eredeti jelentésébe.

Nyilván nem hat az újdonság erejével, hogy a pünkösdek is ókori héber kiindulópontja van. A zsidó „pünkösd”, a Hetek ünnepe a gabona betakarításának kultikus napja, majd az évszázadok teltével - metaforikusan - a „lelki aratás” ünnepe volt. Ha az Egyiptomból való, Mózes vezette kivonulást közismerten húsvétkor (Niszán hónap 14-én) ünnepelték Izrael fiai, a Sínai-hegyi szövetségekötést - késői, csupán a Kr. u. 2. századból származó rabbinikus írások szerint - „pünkösdkor”. A Törvény két kőtáblájáról nevezetes történet azonban nem pusztán a korábbi, Noé-féle, majd ábrahám-i szövetségek megújítását, hanem - hitértelmezési perspektívából - a messiási ígélet előkészítését is jelenti. Ennek az ígéletnek a beteljesedését hozta az az esemény, amelyet egy jeles görög orvos, az evangélistaként számon tartott Lukács jegyezt le *Az apostolok cselekedeteinek* második részében valamikor az I. évszázad utolsó harmadában.

Az ismert bibliai pünkösd-történet kevésbé cselekményes, mint a jól „díszletezhető” karácsony és a kiválóan filmbe fogalmazható szenvedéstörténet és feltámadás. Az első pünkösd története „vékonyabb”, bár kétségkívül csodás jellegű. Az apostolok cselekedetei e részének is szinte a felét Péter nevezetes beszéde teszi ki. Szinte hihetetlen, hogy a pár bekezdésnyi epikus elbeszélésre teológiák egész rendszere épült rá, végső soron - számos egyéb bibliai hely értelmezése révén is - jelentős mértékben gazdagítva a Szentháromság-hitű kereszténység sajátos vallását. E rendszer lényege szerint az isteni személyekhez sajátos „munkamegosztás” rendelhető hozzá: az Atyaisten teremtette és létben tartja a világmindenséget, fia - a történeti Jézus, egyszersmind a hit Krisztusa - megtestesülésével, áldozati kínhalálával és feltámadásával „*tisztára mosta*” a gőgje miatt eladósodott emberiséget: a kettejük szeretetkapcsolataként értelmezett Lélek pedig vigasztalóként és megerősítőként áll mellettünk a végidők ítélete felé tartó utunkon.

A pünkösd közismerten *Isten Lelkének ünnepe*. Ez a Lélek pedig - Az apostolok cselekedeteinek leírása szerint - részben látható, hallható adományok formájában „áradt ki” az első pünkösd aktív (és közvetve passzív) szereplőire. Előbb a tanítványok, majd a körvonalait fokról fokra elnyerő egyház részesedett ezekben az adományokban, zsidók, majd pogányok egyaránt. Ezeknek az adományoknak a „csomagja” tehát egyfelől érzékelhető jeleket (tüzes „nyelvek”, a különféle nyelveken való beszéd képessége), másfelől isteni segítőerőt - vagyis kegyelmeket - foglalt magában, olyanokat, mint a hitelesség, a bátorság, a bölcsesség.

A pünkösd adományokra épp ezért volt szükség, hogy a Lélek-ünnep a régi szövetségkötés viszonylag elvont jelentéstartalmát újszövetségi, „keresztény” tartalmakkal konkretizálja, hogy ráébredjen a módjában egészen másféle, nem-etnikai gyökerű nép - vagyis egyház - létrejöttére. Ennek értelmében szokás elmentét-párhuzamba állítani a Babel-torony ószövetségi történetét a pünkösd nyelvcsodával. A „bábeli” mitikus nyelvzavar: a határait elismerni nem akaró ember büntetése kivagyisága miatt. A Népből egymást nem értő népek lettek. Pünkösd e szétzilálódás fordítottja. A Lélek kiáradásának egyik érzékelhető jele ugyanis a nevezetes glosszolália, vagyis a nyelveken szólás csodája. Az evangéliumi leírás szerint az első pünkösd napján a Kis-Ázsiából, Mezopotámiából, Egyiptomból, Görögországból, Rómából a Hetek ünnepére Jeruzsálembe érkező, sokféle nyelvet beszélő szórvány-zsidók egyaránt megértették Jézus tanítványainak magával ragadó prédikációját. A jeruzsálemi ősegyház „keblében” ugyanazt a jelentést fogadhatták be mindannyian. Ez pedig kétségkívül a keresztény egyetemesség (katolicitás) jelévé vált.

Húsvétjaink után ötven nappal évente ünnepeljük az „általános” pünkösdöt. Az egyházas keresztények életében azonban általában elkövetkezik egy „személyes” pünkösd is: a *Lélekben való megerősödés* (confirmatio) „érettségijének” beavató aktusa. Ezt katolikusok bérmálkozásnak, protestánsul *konfirmációnak* hívjuk, de egyaránt azt a valóságot jelöljük vele, hogy egyfelől az egykori Jézus-tanítványok elemi erejű hittapasztalatának eksztatikus pünkösd „feltörése” tovább él az egyházban, másfelől egymáshoz rendelődik a törvény és a Lélek (ezért is volna jó, ha hittanítás „kikérdezése” több volna pusztán szimbolikus, kegyes szokásnál).

A pünkösd következőképpen a keresztény lelkesültség és tudatosság napja kellene hogy legyen. Ünneplésünk tartalma pedig: a Lélek által szavatolt hitbeli erősség, az egyetemesség tudata, a Vigasztaló hívása és dicsérete.

(Megjelent a Szabadság, 2005. május 14-i számában)

* * *

Frigyesy Ágnes

Csíksomlyó ma már a magyarság legnagyobb zarándokhelye

Óh, csodatévő szent Szűz, Istennek Anyja, Mária! Csodálatos szobrod előtt oly sokan nyerték vissza testi egészségüket, és nyertek lelki gyógyulást. Évszázadok óta bizalommal sereglük hozzád a székelység a csapások idején úgy, mint a béke és a jólét napjaiban. Pártfogásod és közbenjárásod segítette harcra elődeinket a pogánysággal vívott nehéz küzdelmekben, amikor elszántan védte a katolikus vallást, és hitét. Óh, kegyelmek Anyja, Székelyek Nagyasszonya! Tekints sokat szenvedett, sok segítséget megélt hű gyermekeidre! - ilyen, s ehhez hasonló imával érkeznek a zarándokok Csíksomlyóra minden év pünkösd péntekén vagy szombaton. Idén is több százezer ember érkezett a kegyhelyre.

E híres Mária-kegyhelyre, a Szűzanya csodatévő szobrához járuló pünkösd zarándoklat ma már nem csak a katolikus székelység nagy ünnepe, hanem a világban szétszóródott magyarságnak is kiemelkedő ünnepi eseménye, hisz a Duna Televízió jóvoltából az Örömhír üzenete eljut a tengeren túli magyarokhoz is. Két évvel ezelőtt II. János Pál pápa levélben köszöntötte a résztvevőket.

Pünkösd: a Szentlélek eljövetele

Pünkösd: a Húsvét utáni ötvenedik nap, mely eredetileg aratási hálaadó ünnep volt. A keresztények a Szentlélek eljövetelét és a keresztény egyház születését ünneplik e napon. Az Apostolok cselekedetei elbeszélése felidézi az esemény emlékét és a kereszténység kezdeteinek lelkesedését. Jézus megígérte tanítványainak: „megkapjátok a Szentlélek rátok leszálló erejét és tanúim lesztek...” (ApCsel 1,8) „Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol (az apostolok) ültek. Majd lángnyelvek jelentek meg nekik szétoszolva, és leereszkedtek mindegyi-